

Fotografie v době postfaktické

Ať už chceme nebo ne, každý den jsme v konfrontaci s médii. Ať už s těmi tradičními, jako jsou noviny, nebo moderními, jako je internet. Přímo – zahlédneme přední stránky deníků v obchodě – či nepřímo – informuje nás učitel, rodina, kamarádi. Dnes, kdy se potlačují fakta a manipuluje se především s emocemi, v době postfaktické, jak ji někdy označujeme, je fotografie velmi důležitým prvkem takovéto *hry na city*.

Ze zdánlivě banální informace se díky fotoreportáži k ní patřící může stát dramatická událost. Spousta lidí se zabývá nepravdivými informacemi, *fake news*, ale zdá se, že nikoho ještě nenapadlo vyrazit do boje (nebo alespoň ne v takové míře jako je tomu u informací textových) proti nepravdivé vizuální stránce věci, říkáme tomu třeba *fake (photo)graphs*.

Nedávno mě kamarádka informovala o tom, že příbuzná aktéra na jedné z fotografií, které jsou teď na krabičkách cigaret, aby varovaly (a zastrášovaly) kuřáky, zažalovala příslušné instituce, protože fotografie jejího otce, jak leží v nemocnici, neměla s rakovinou plic ani s žádným jiným deklarovaným rizikem kouření, nic společného. Leda, že byste kuřáky varovali před tím, že když si budou zapalovat cigaretu na přechodu pro chodce, může je kvůli nepozornosti srazit auto atp. Tento příklad se sice netýká přímo masmédií, nicméně mi přijde jako dobrá demonstrace výše zmíněného problému.

Stejně jako u textových informací, totiž použijeme prostě to, co se nám zrovna hodí. Dnes navíc není problém si jakoukoliv alternativní realitu na fotografii vytvořit - s trochou umu ve Photoshopu či jiném grafickém editoru. Nehovořím však teď o retuši fotek modelek či celebrit, to by bylo pravděpodobně téma samo o sobě. Samozřejmě, kdybychom nad každou fotografií paranoidně přemýšleli, zda je to skutečnost nebo vrstva v .psd, asi bychom brzy skončili někde v léčebně. Nicméně přistupovat i k fotografiím kriticky, je podle mě zrovna dnes nesmírně důležité a málo lidí si to uvědomuje.

Dalším kontroverzním tématem v této oblasti je podle mě účast samotného fotografa v dané situaci, přičemž nejzantněji ji sama pociťuji každoročně při sledování nominací a vyhlašování novinářských fotografických cen, a to hlavně ceny World Press Photo. Nejsem

samozřejmě jediná, kdo se nad tím přinejmenším pozastaví, samozvaných odborníků na tuto problematiku se na Novinky.cz i na Facebooku najde spousta.

Na jednom z loni nominovaných snímků je záběr na ženu po teroristickém útoku v Londýně. Žena leží v šoku v krvavé louži a nad ní se sklání jiná žena, která se jí snaží pomoci. Přirozeně otázkou je, zda daný reportér neměl v tu chvíli spíše zasáhnout a pomoci těmto dvěma ženám. Avšak svět musí být informován. A fotka, i kdyby vypadala, že ji někdo vyfotil prvním modelem Nokie s fotoaparátem, se dnes stává nutností. Je povinností novinářů i fotografů pro svět tuto službu dělat.

Alarmující jsou spíše počty fotek, které nepochází od profesionálů. Připadá mi, že se svět stává na fotografiích závislý. Nejlépe každou událost zdokumentovat ze všech možných úhlů a rychle s ní na Instagram či Facebook. O víkendu se konala královská svatba ve Spojeném království a při sledování přenosu v televizi jsem si říkala, že by z toho doma na televizi měli ti lidé větší zážitek, rozhodně obraz by byl větší než displeje jejich telefonů, které téměř všichni drželi v rukou. Jedná se však více o zachycení nějakého pozitivního zážitku, budiž tedy, ať si každý situaci užívá po svém.

Pokud se ale dostaneme do situace, kdy je naší povinností především pomoci ostatním lidem, tak je ubohé zachovat se jinak. Přesto je ale internet např. při teroristickém útoku zahlcený fotografiemi, které jasně ukazují, že někdo raději stál s mobilem v ruce, než aby se zachoval *správně*.

Nejde ale pouze o sdílení fotografií či videí z dramatických událostí, ale i o pietní místa. Dnes lidem nedělá problém se smíchem se chlubit tím, že se stali součástí události, která hýbe či hýbala světem, i když se jedná o událost negativní a lidé svým chováním leckdy minulost zlehčují. To, že kolikrát jejich příspěvky přesahují hranice morálky, už jim nedochází. A zamyslet se nad tím? Ne, díky, moje nová profilová fotka z památníku holocaustu v Berlíně má na to až moc lajků.